Vlaams Parlement

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 56
van **PETER PERSYN**
datum: 13 oktober 2014

---

aan **JO VANDEURZEN**
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Projecten in de thuiszorg - Evaluatie

Op de website van het Agentschap Zorg en Gezondheid is het volledige zorgaanbod te vinden waar de Vlaamse overheid bevoegd voor is. In dit aanbod bevinden zich onder andere de projecten in de thuiszorg.

Jaarlijks kan voor diverse projecten in de thuiszorg een budget uitgetrokken worden. Een project is een bijzonder initiatief met betrekking tot woonzorg dat een tijdelijk, vernieuwend en experimenteel karakter heeft. Projecten kunnen - na evaluatie - eventueel leiden tot een bijsturing van het reguliere wettelijke kader. Zo valt ook te lezen op de website van Zorg en Gezondheid.

1. Hoeveel van deze projecten werden sinds 2003 intussen geëvalueerd? Hoeveel projecten werden stopgezet na evaluatie? Hoeveel en welke projecten zorgden voor een wijziging in de regelgeving?

2. Welke specifieke regelgeving werd gewijzigd door toedoen van een project in de thuiszorg?

3. Werden nog nieuwe projecten geselecteerd vanaf 2010? Zo ja, om welke projecten gaat het? Welk budget werd ervoor uitgetrokken en wanneer worden deze geëvalueerd? Zo neen, om welke reden werden er geen nieuwe projecten meer opgezet?

JO VANDEURZEN
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD
op vraag nr. 56 van 13 oktober 2014
van **PETER PERSYN**

---

1. Met betrekking tot de projecten in de thuiszorg, dient geduid te worden dat er voor het Woonzorgdecreet enkel projecten konden worden uitgewerkt die pasten binnen de thema's die per jaar vooraf door de minister werden bepaald. Sinds het Woonzorgdecreet is men niet langer gebonden aan thematische projecten en kunnen er eveneens vrije projecten worden ingediend. Indien beleidsmatig relevant, kunnen thema's worden bepaald.

   Thema's thuiszorgprojecten geselecteerd in 2003:
   - De uitbouw van een centraal meldpunt ouderenmis(be)handeling.
   - De integratie van de ouderenverenigingen en socio-culturele verenigingen in de werking van de lokale dienstencentra.
   - De realisatie van een geïntegreerde naadloze zorg door thuiszorg- en residentiële ouderenvoorzieningen.
   - Het lokaal dienstencentrum en de zelforganisaties voeren een gezamenlijk beleid naar allochtone ouderen met speciale aandacht voor: de ondersteuning van allochtone mantelzorgers, in samenwerking met de verenigingen voor gebruikers en mantelzorgers en het bevorderen van de maatschappelijke en beleidsparticipatie.
   - Tijdelijke opvang in gastgezinnen geselecteerd en begeleid door een dienst gezinszorg.
   - De uitbouw van meldpunten voor ouderenmis(be)handeling en de organisatie van opvang van ouderen in gastgezinnen, zijn allebei thema's die ook vorig jaar reeds in de selectie waren opgenomen maar omwille van hun langere termijn karakter, dit jaar werden verlengd.

   Thema's thuiszorgprojecten geselecteerd in 2004:
   - De uitbouw van een centraal meldpunt ouderenmis(be)handeling, met provinciale steunpunten.
   - Tijdelijke opvang van ouderen, ter ondersteuning van de mantelzorg.
   - De realisatie van een geïntegreerde naadloze zorg door thuiszorg en residentiële ouderenvoorzieningen.

   Thema's thuiszorgprojecten geselecteerd in 2005:
   - Ouderenmis(be)handeling.
   - Technologie in de thuiszorg.

   Thema's thuiszorgprojecten geselecteerd in 2006:
   - Thuiszorg voor gebruikers met een psychische aandoening.
   - Thuiszorg voor allochtone personen.
   - Optimale spreiding van het geprogrammeerde urencontingent gezinszorg.
   - Voorbereiding implementatie van een coördineren Meldpunt Ouderenmisbehandeling op Vlaams niveau.
   - Technologie en dementie.

   Thema's thuiszorgprojecten geselecteerd in 2007:
   - De uitbouw van coördinerende diensten voor gastopvang in Vlaanderen.
   - Een vergelijkende studie RAI-MDS-schaal en BEL-profielschaal in de gezinszorg.
   - De ontwikkeling van een ondersteunende telefooncentrale bemand door vrijwilligers, voor ouderen met een vereenzamingsproblematiek, alleenwonende ouderen en gebruikers van erkende thuiszorgvoorzieningen.

- Praktijkgericht onderzoek bij gebruikers van personenalarmtoestellen (PAS) m.b.t. de positieve en negatieve indicaties voor de aanwending van de bijkomende functionaliteiten branddetectie, CO-detectie, valdetectie en bewegingsdetectie, alsook de ontwikkeling van een optimaal model van zorgverlening, afgestemd op deze bijkomende functionaliteiten.
- De uitbouw van een aanbod van partiële nachtopvang door dagverzorgingscentra en/of centra voor kortverblijf, aanvullend op en in samenwerking met de erkende diensten voor oppashulp, de diensten voor logistieke hulp en aanvullende thuiszorg en de gezinszorg.

Thema's thuiszorgprojecten geselecteerd in 2008:
- Verhoogde garantie van gezinszorg en/of aanvullende thuiszorg bij ontslag van zwaar zorgbehoevende personen uit het ziekenhuis.
- Uitbouw van coördinerende diensten voor gastopvang in Vlaanderen.
- Implementatie van een optimaal veiligheidsbeleid (o.m. gebruik van medicatie, fixatiemiddelen, …) ten aanzien van personen met dementie in erkende dagverzorgings-centra, met maximaal respect voor de integriteit van de persoon.
- Optimalisering van de kwaliteit van zorgverlening door erkende thuiszorgvoorzieningen aan kansarme gezinnen door het ontwikkelen en implementeren van methodieken gericht op een maximaal doelgroepbereik en doelgroepbehoud. Kansarme gezinnen onder-scheiden zich van andere gezinnen op minstens drie van volgende domeinen: maandinkomen van het gezin, arbeidssituatie, ontwikkeling, opleiding, huisvesting en gezondheid.
- Uitbouw van nieuwe initiatieven waarbij minstens vijf verschillende soorten van voorzieningen uit de thuiszorg en residentiële ouderenzorg via een formele samenwerking binnen een geografisch gebied een antwoord bieden op de acute noden aan nachtopvang van personen die in het natuurlijk thuismilieu verblijven.

Thema's thuiszorgprojecten geselecteerd in 2009:
- Verhoogde garantie van gezinszorg en/of aanvullende thuiszorg bij ontslag van zwaar zorgbehoevende personen uit het ziekenhuis.
- Uitbouw van nieuwe initiatieven waarbij minstens 5 verschillende soorten van voorzieningen uit de thuiszorg en de residentiële ouderenzorg via een formele samenwerking binnen een geografisch gebied een antwoord bieden op de acute noden aan nachtopvang van personen die in het natuurlijke thuismilieu verblijven.

Thema's thuiszorgprojecten geselecteerd in 2010:
- Verhoogde garantie van gezinszorg en/of aanvullende thuiszorg bij ontslag van zwaar zorgbehoevende personen uit het ziekenhuis.
- Uitbouw van nieuwe initiatieven waarbij minstens 5 verschillende soorten van voorzieningen uit de thuiszorg en de residentiële ouderenzorg via een formele samenwerking binnen een geografisch gebied een antwoord bieden op de acute noden aan nachtopvang van personen die in het natuurlijke thuismilieu verblijven.
- Dementieconsulent: de projecten onderzoeken hoe verschillende woonzorgvoorzieningen de functie van dementieconsulent kunnen inbouwen binnen hun bestaande werking en dit zonder een financiële meerkost te creëren.

Vrije projecten thuiszorg 2010:
- Foton: thuisbegeleidingsdienst dementie.
- OCMW Vorselaar: Kansen voor en door Collectieve Autonome DagOpvang.

De geselecteerde projecten per thema werden opgelijst in de bijlage 1. Elk van deze projecten werd individueel geëvalueerd in functie van de subsidiëring.

De thema's die aanleiding hebben gegeven tot een wijziging in de regelgeving zijn de volgende:

Ouderenmis(be)handeling (2002 – 2006)
- De uitbouw van een centraal meldpunt ouderenmis(be)handeling.
- De uitbouw van meldpunten voor ouderenmis(be)handeling en de organisatie van opvang van ouderen in gastgezinnen, zijn allebei thema's die ook vorig jaar reeds in de selectie waren opgenomen maar omwille van hun langere termijn karakter, dit jaar werden verlengd.

Gastopvang (2003, 2004, 2007 – 2008)
- Tijdelijke opvang in gastgezinnen geselecteerd en begeleid door een dienst gezinszorg.
- Tijdelijke opvang van ouderen, ter ondersteuning van de mantelzorg.
- De uitbouw van coördinerende diensten voor gastopvang in Vlaanderen.

Technologie ter ondersteuning van de thuiszorg (2005 - 2006)
- Technologie in de thuiszorg.
- Technologie en dementie.

Acute gezinszorg (2008 – 2010)
- Verhoogde garantie van gezinszorg en/of aanvullende thuiszorg bij ontslag van zwaar zorgbehoevende personen uit het ziekenhuis.

Nachtzorg (2003 – 2004, 2007, 2008 – 2010)
- De realisatie van een geïntegreerde naadloze zorg door thuiszorg en residentiële ouderenvoorzieningen.
- De uitbouw van een aanbod van partiële nachtopvang door dagverzorgingscentra en/of centra voor kortverblijf, aanvullend op en in samenwerking met de erkende diensten voor oppashulp, de diensten voor logistieke hulp en aanvullende thuiszorg en de gezinszorg.
- Uitbouw van nieuwe initiatieven waarbij minstens vijf verschillende soorten van voorzieningen uit de thuiszorg en residentiële ouderenzorg via een formele samenwerking binnen een geografisch gebied een antwoord bieden op de acute noden aan nachtopvang van personen die in het natuurlijk thuismilieu verblijven.

2. De regelgeving die werd gewijzigd naar aanleiding van de projecten, wordt hieronder beknopt toegelicht.

Ouderenmis(be)handeling
Het Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling is ontstaan eind 2002 vanuit de oproep van de WHO om de aandacht rond het fenomeen van ouderenmis(be)handeling te vergroten. In 2003 start het eerste projectjaar van het Vlaams Meldpunt OMB, om vervolgens jaar na jaar als project erkend en gefinancierd te worden.

Halverwege 2007 wordt het Vlaams Meldpunt OMB door de Vlaamse minister van Welzijn als structurele organisatie erkend.

CAW Zuid-Oost-Vlaanderen werd tot eind 2013 erkend voor het meldpunt. De provincie Oost-Vlaanderen droeg, specifiek voor het meldpunt, tot eind 2013 bij in de subsidiëring van het CAW Zuid-Oost-Vlaanderen. Door de interne staatshervorming werden deze middelen overgeheveld naar Vlaanderen en wordt vanaf 1/1/2014 dezelfde subsidiëring gecontinueerd via de subsidie-enveloppe voor de CAW's.

CAW Zuid-Oost-Vlaanderen maakt nu deel uit van CAW Oost-Vlaanderen dat erkend is sinds 1 januari 2014. De opdracht 'Meldpunt Ouderenmis(be)handeling is opgenomen in het beleidsplan dat CAW Oost-Vlaanderen.

Met de komst van de nieuwe Hulplijn 1712 "Misbruik, Geweld en Kindermishandeling" heeft het Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling zich in 2012 hervormd naar Vlaams

Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling, deelwerking van het CAW Oost-Vlaanderen.

Gastopvang (Woonzorgdecreet, BVR-bijlage VIII – diensten voor gastopvang)
Opvang in een gastgezin is een alternatieve zorgvorm die beoogt dat een persoon langer in zijn thuissituatie kan blijven door tijdelijke opvang overdag, 's nachts of gedurende een korte periode. Door opvang in een gastgezin wordt de mantelzorg tijdelijk ondersteund en ontlast.

Op basis van de resultaten van de projecten, kregen de diensten voor gastopvang een decretale verankering het Woonzorgdecreet in 2010.

Technologie in de thuiszorg (wijziging regelgeving personenalarmsystemen)
In 2007 werd de regelgeving met betrekking tot de subsidiëring van de personenalarm-toestellen grondig gewijzigd. Om beter tegemoet te komen aan de noden op vlak veiligheid, werd, op basis van de resultaten van de Projecten Thuiszorg, bepaald dat er een aantal extra functionaliteiten aan de basistoestellen moesten worden toegevoegd.

Nachtzorg (Woonzorgdecreet, BVR-bijlage IX – dagverzorgingscentra)
Een dagverzorgingscentrum heeft de opdracht om de gebruiker, in daartoe bestemde lokalen, zonder overnachting, dagverzorging, alsmede, geheel of gedeeltelijk, de gebruikelijke gezinsverzorging en huishoudelijke verzorging aan te bieden.

De woorden 'zonder overnachting' sloten in het verleden elke mogelijkheid uit dat het dagverzorgingscentrum in specifieke situaties zou kunnen bijdragen tot nachtopvang. De wijziging van het Woonzorgdecreet maakt dit mogelijk zonder afbreuk te doen van de kernopdracht van het dagverzorgingscentrum.

Acute gezinszorg (Woonzorgdecreet, BVR-bijlage I – diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg)
Uit de evaluatie bleek onder andere dat het zinvol zou zijn om ontslagzorg uit te breiden naar crisissituaties (acute zorg). Acute zorg is in wezen gezinszorg in crisissituaties. Dit betekent dat de zorg beperkt is in de tijd (maximaal 2 weken). Daarna moet er bovendien een actieve doorverwijzing gebeuren of een stopzetting indien verdere hulp niet meer nodig is.

Dementieconsulent (2010 - Transitieplan dementie)
Het is zo dat na afloop van de projecten "Integratie dementieconsulenten in de thuiszorg en de thuiszorgondersteunende diensten" een aantal beleidsaanbevelingen geformuleerd zijn door het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en het onderzoekscentrum LUCAS.

Op basis van de projectresultaten was het echter onvoldoende duidelijk welke competenties precies nodig zijn voor zowel de basiszorg als voor de gespecialiseerde functie of op welk moment ze precies moeten worden ingezet. Vanuit onze overtuiging dat we moeten trachten zoveel mogelijk dementiegerelateerde ondersteuning op te vangen binnen het generalistische circuit.

In functie daarvan werd het 'Transitieplan dementiekundige basiszorg in het natuurlijk thuismilieu' uitgewerkt. U vindt dit plan op de site van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen www.dementie.be.

CADO (2010 – Woonzorgdecreet, BVR–bijlage I-diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg en bijlage IX-dagverzorgingscentra)

Op basis van de projectresultaten werd deze vorm van dagopvang eind 2012 opgenomen in het Woonzorgdecreet. Sindsdien kunnen de gebruikers voor hun dagelijkse verzorging

terecht in een kleinschalige, autonome setting, uitgebaat door een erkende dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg.

3. Sinds 2010 werden er nog slechts één keer projecten ingediend rond een bepaald thema, namelijk de introductie van de functie dementieconsulent binnen de verschillende woonzorgvoorzieningen. De andere zijn allemaal 'vrije' projecten.
   De projecten die sinds 2010 nog werden gehonoreerd, zijn eveneens opgenomen in het overzicht.

   FOTON -Thuisbegeleidingsdienst dementie (2010-2013 - convenant Regionale Expertisecentra Dementie)
   Zowel de regionale expertisecentra dementie als het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen werden sinds het jaar 2000 via een reeks opeenvolgende convenanten erkend en gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap.

   Door de verankering in de reguliere regelgeving van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw en de regionale expertisecentra wordt de werking van de expertisecentra dementie verzekerd voor de toekomst en kan de toenemende zorg voor de personen met dementie en hun omgeving verder worden ontwikkeld en uitgebreid in overeenstemming met de stijgende behoefte.

   Vroegtijdige zorgplanning (2011)
   Het project had de doelstelling de ondersteuning te verbeteren bij het opmaken van een vroegtijdige zorgplanning met bijzondere aandacht voor personen met dementie. Het project wilde, in samenwerking met gespecialiseerde actoren zoals de Expertisecentra Dementie, LEIF, de palliatieve netwerken, de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen, enz. bijdragen tot methodiekondersteuning en een meer gerichte vorming.

   Aan dit concrete project werd geen vervolg gevoegd.

BIJLAGE

Overzicht individuele projecten per jaar en per thema.